

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อธุรกิจบริเวณชายแดนไทย-พม่า อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยการเก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการที่ประกอบธุรกิจบริเวณชายแดนไทย-พม่า เขตอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยกำหนดตัวอย่างรวม 205 ราย สามารถแยกตามประเภทธุรกิจได้ ดังนี้ พาณิชยกรรม จำนวน 160 ราย ซึ่งประกอบด้วยหาบเร่แผงลอย 26 ราย และร้านค้า 134 ราย อุตสาหกรรม 25 ราย และบริการ 20 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ บทสัมภาษณ์เบื้องต้น และแบบสอบถามซึ่งประกอบด้วย การสอบถามข้อมูลทั่วไป และปัจจัยที่มีผลกระทบต่อธุรกิจ การวิเคราะห์ผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS/PC+ และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ด้วยวิธีการทางสถิติ ค่าสถิติที่ใช้คือ ความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ยเลขคณิต

สรุปผลการศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย โดยมีอายุอยู่ในช่วง 26-30 ปี และมีตำแหน่งเป็นเจ้าของกิจการมากที่สุด ระยะเวลาในการประกอบธุรกิจ 10 ปี ขึ้นไปมากที่สุด ส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน และมีการศึกษาในระดับปริญญาตรี ส่วนประเภทธุรกิจส่วนใหญ่คือพาณิชยกรรมประเภท ร้านค้า¹

เมื่อจำแนกข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามตามประเภทธุรกิจพบว่าธุรกิจพาณิชยกรรมประเภทร้านค้า ธุรกิจพาณิชยกรรมประเภทหาบเร่และแผงลอย และธุรกิจบริการ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงมากกว่าเพศชาย แต่ในธุรกิจอุตสาหกรรมผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าผู้หญิง โดยธุรกิจพาณิชยกรรมประเภทร้านค้าผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-25 ปี ธุรกิจพาณิชยกรรมประเภทหาบเร่แผงลอยผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 26-30 ปี และ 36-40 ปี เท่ากัน ธุรกิจอุตสาหกรรมผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-45 ปี และธุรกิจบริการผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 26-30 ปี ส่วนใหญ่ของผู้ประกอบการมีตำแหน่งเป็นเจ้าของ

¹ ดูขนาดกลุ่มตัวอย่าง หน้า 13

กิจการ ในธุรกิจพาณิชย์กรรมประเภทร้านค้า ธุรกิจพาณิชย์กรรมประเภทหาบเร่และแผงลอย และธุรกิจบริการ แต่ธุรกิจประเภทบริการส่วนใหญ่จะเป็นพนักงานและลูกจ้าง ในด้านระยะเวลาในการประกอบธุรกิจ ธุรกิจพาณิชย์กรรมประเภทร้านค้า และธุรกิจอุตสาหกรรมจะมีระยะเวลา 10 ปีขึ้นไปมากที่สุด ในขณะที่ธุรกิจพาณิชย์กรรมประเภทหาบเร่และแผงลอยมีระยะเวลาในการประกอบธุรกิจ 6-10 ปีมากที่สุด และธุรกิจบริการมีระยะเวลาในการประกอบธุรกิจ 1-5 ปีมากที่สุด ส่วนรายได้ของธุรกิจในทุกประเภทส่วนใหญ่ต่ำกว่า 10,000 บาท และระดับการศึกษาส่วนใหญ่ของผู้ประกอบการพาณิชย์กรรมประเภทร้านค้า และผู้ประกอบการประเภทบริการมีการศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนผู้ประกอบการพาณิชย์กรรมประเภทหาบเร่และแผงลอยมีระดับการศึกษาส่วนใหญ่ระดับต่ำกว่าประถมศึกษา และผู้ประกอบการอุตสาหกรรมมีระดับการศึกษาส่วนใหญ่ระดับประถมศึกษา

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อธุรกิจบริเวณชายแดนไทย-พม่า อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่มีผลกระทบมากโดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 5 อันดับแรกต่อธุรกิจโดยรวม ได้แก่ ปัจจัยสถานะเศรษฐกิจของประเทศซึ่งพบว่าจากสถานะเศรษฐกิจตกต่ำในปัจจุบันส่งผลกระทบมากต่อธุรกิจโดยรวม ปัจจัยอัตราเงินเฟ้อกล่าวคือจากการที่สินค้ามีราคาแพงขึ้นส่งผลกระทบมากต่อธุรกิจ ปัจจัยอำนาจซื้อหมายถึงกำลังซื้อของประชาชนบริเวณชายแดนอำเภอแม่สายเป็นปัจจัยอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลกระทบมากต่อธุรกิจโดยรวม ปัจจัยการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยที่ผ่านมามีบริเวณชายแดนไทย-พม่า อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายมีการขยายตัวทางธุรกิจมากขึ้นส่งผลกระทบมากต่อธุรกิจ และปัจจัยคู่แข่งทางการค้าทั้งในและต่างประเทศส่งผลกระทบต่อธุรกิจโดยรวม

ส่วนปัจจัยด้านการเมืองและกฎหมายที่มีผลกระทบมากและมากที่สุดต่อธุรกิจโดยรวมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ปัจจัยสงคราม การเกิดข้อพิพาทระหว่างประเทศไทย-พม่ามีผลกระทบต่อธุรกิจมากที่สุด เช่นเดียวกับปัจจัยการปิดด่านซึ่งเป็นการปิดจุดผ่านแดนถาวรบริเวณอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายส่งผลกระทบมากที่สุดต่อธุรกิจโดยรวม ส่วนปัจจัยที่มีผลกระทบมากต่อธุรกิจโดยรวม ได้แก่ ปัจจัยความสัมพันธ์ทางการเมืองของประเทศไทยและพม่า ปัจจัยความมั่นคงทางการเมืองของทั้งสองประเทศ รวมถึงเสถียรภาพของรัฐบาลไทยและพม่า และปัจจัยความขัดแย้งภายในประเทศพม่าซึ่งหมายถึงความขัดแย้งระหว่างพม่ากับชนกลุ่มน้อยภายในประเทศส่งผลกระทบมากต่อธุรกิจตามลำดับ

ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลกระทบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 5 อันดับแรกต่อธุรกิจโดยรวม ได้แก่ ปัจจัยด้านวัฒนธรรมและวันหยุดพบว่าผลกระทบต่อธุรกิจน้อย ปัจจัยการรวมกลุ่มของชุมชน เช่น การจัดตั้งชมรมพ่อค้าแม่สาย เป็นต้น มีผลกระทบน้อยต่อธุรกิจ ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของผู้ประกอบการทั้งสองประเทศพบว่ามีผลกระทบต่อธุรกิจน้อย เช่นเดียวกับปัจจัยชนกลุ่มน้อย

บริเวณแนวชายแดนไทย-พม่า และปัจจัยทัศนคติของชาวพม่าต่อสินค้าไทยมีผลกระทบน้อยต่อธุรกิจโดยรวมตามลำดับ

ปัจจัยด้านกายภาพพบว่าปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ปัจจัยด้านทำเลที่ตั้งที่ใกล้ชายแดนมีผลกระทบต่อการทำธุรกิจโดยรวมมาก ในขณะที่ปัจจัยการคมนาคมช่องทางการขนส่งทางบกทั้งของประเทศไทยและพม่า ปัจจัยภูมิศาสตร์การเป็นดินแดนเหนือสุดของประเทศไทย ปัจจัยฤดูกาลซึ่งหมายถึงการเปลี่ยนแปลงของฤดูกาลทั้งสามฤดู และปัจจัยภูมิอากาศโดยบริเวณอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายซึ่งมีสภาพอากาศที่หนาว ล้วนมีผลกระทบน้อยต่อธุรกิจโดยรวมทั้งสิ้น

เมื่อแยกพิจารณาตามประเภทของธุรกิจจะพบว่าสำหรับธุรกิจพาณิชย์กรรมประเภทร้านค้าพบว่าปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่มีผลกระทบมากที่สุดต่อธุรกิจ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ปัจจัยสถานะเศรษฐกิจของประเทศซึ่งพบว่าจากสถานะเศรษฐกิจตกต่ำในปัจจุบันส่งผลกระทบมากที่สุดต่อธุรกิจพาณิชย์กรรมประเภทร้านค้า ปัจจัยอัตราเงินเฟ้อกล่าวคือจากการที่สินค้ามีราคาแพงขึ้นส่งผลกระทบมากที่สุดต่อธุรกิจ ปัจจัยอำนาจซื้อหมายถึงกำลังซื้อของประชาชนบริเวณชายแดนอำเภอแม่สายเป็นปัจจัยอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลกระทบมากที่สุดต่อธุรกิจ ปัจจัยการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยที่ผ่านมามีบริเวณชายแดนไทย-พม่า อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายมีการขยายตัวทางธุรกิจมากขึ้นส่งผลกระทบมากที่สุดต่อธุรกิจ และปัจจัยคู่แข่งทางการค้าทั้งในและต่างประเทศส่งผลกระทบมากที่สุดต่อธุรกิจพาณิชย์กรรมประเภทร้านค้า

ส่วนปัจจัยด้านการเมืองและกฎหมายที่มีผลกระทบมากที่สุดต่อธุรกิจสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ปัจจัยด้านสงคราม การเกิดข้อพิพาทระหว่างประเทศไทย-พม่ามีผลกระทบมากที่สุดต่อธุรกิจมากที่สุด เช่นเดียวกับปัจจัยการปิดด่านซึ่งเป็นการปิดจุดผ่านแดนถาวรบริเวณอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายส่งผลกระทบมากที่สุด ส่วนปัจจัยความมั่นคงทางการเมืองของทั้งสองประเทศ รวมถึงเสถียรภาพของรัฐบาลไทยและพม่า ปัจจัยความสัมพันธ์ทางการเมืองของประเทศไทยและพม่า และปัจจัยผู้นำทางการเมืองของทั้งสองประเทศส่งผลกระทบมากที่สุดต่อธุรกิจตามลำดับ

ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลกระทบต่อธุรกิจพาณิชย์กรรมประเภทร้านค้าสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ปัจจัยการรวมกลุ่มของชุมชน เช่น การจัดตั้งชมรมพ่อค้าแม่สาย ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของผู้ประกอบการทั้งสองประเทศ ปัจจัยวัฒนธรรมและวันหยุดของไทยและพม่า ปัจจัยชนกลุ่มน้อยบริเวณชายแดนไทย-พม่า อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย และปัจจัยทัศนคติของชาวพม่าต่อสินค้าไทยล้วนมีผลกระทบน้อยต่อธุรกิจตามลำดับ

ปัจจัยด้านกายภาพที่มีผลกระทบต่อธุรกิจพาณิชย์กรรมประเภทร้านค้าสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ปัจจัยทำเลที่ตั้งที่ใกล้ชายแดนมีผลกระทบต่อการทำธุรกิจมาก ในขณะที่ปัจจัยการคมนาคมช่องทางการขนส่งทางบกทั้งของประเทศไทยและพม่า ปัจจัยฤดูกาลซึ่งหมายถึงการเปลี่ยนแปลงของฤดูกาลทั้งสามฤดู ปัจจัยสิ่งแวดล้อมบริเวณชายแดนไทย-พม่า และปัจจัยภูมิศาสตร์การเป็นดินแดนเหนือสุดของประเทศ ล้วนมีผลกระทบน้อยต่อธุรกิจพาณิชย์กรรมประเภทร้านค้าทั้งสิ้น

สำหรับธุรกิจพาณิชย์กรรมประเภทหาแร่แห่งลอยปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่มีผลกระทบมากถึงมากที่สุดต่อธุรกิจพาณิชย์กรรมประเภทหาแร่ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ปัจจัยการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวบริเวณชายแดนไทย-พม่าอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายมีผลกระทบมากที่สุดต่อธุรกิจ เช่นเดียวกับปัจจัยสถานะเศรษฐกิจของประเทศซึ่งพบว่าจากสถานะเศรษฐกิจตกต่ำในปัจจุบันส่งผลกระทบมากที่สุดต่อธุรกิจพาณิชย์กรรมประเภทหาแร่แห่งลอย ส่วนปัจจัยอัตราเงินเฟ้อกล่าวคือจากการที่สินค้ามีราคาแพงขึ้นส่งผลกระทบมากที่สุดต่อธุรกิจ ปัจจัยการกระจุกตัวของธุรกิจบริเวณหัวสะพานเป็นบริเวณใกล้จุดผ่านแดนถาวรอำเภอแม่สายจังหวัดเชียงรายซึ่งมีการประกอบธุรกิจในบริเวณดังกล่าวอย่างหนาแน่น และปัจจัยระดับรายได้ของประชาชนบริเวณชายแดนไทย-พม่า อำเภอแม่สายส่งผลกระทบมากที่สุดต่อธุรกิจพาณิชย์กรรมประเภทหาแร่แห่งลอย

ปัจจัยด้านการเมืองและกฎหมายที่มีผลกระทบมากและมากที่สุดต่อธุรกิจสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ปัจจัยด้านสงคราม การเกิดข้อพิพาทระหว่างประเทศไทย-พม่ามีผลกระทบต่อกิจการมากที่สุด เช่นเดียวกับปัจจัยการปิดด่านซึ่งเป็นการปิดจุดผ่านแดนถาวรบริเวณอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายส่งผลกระทบมากที่สุด ส่วนปัจจัยความสัมพันธ์ทางการเมืองของประเทศไทยและพม่า ปัจจัยความขัดแย้งภายในประเทศพม่าซึ่งหมายถึงความขัดแย้งระหว่างพม่ากับชนกลุ่มน้อยภายในประเทศ และปัจจัยผู้นำทางการเมืองของทั้งสองประเทศส่งผลกระทบมากที่สุดตามลำดับ

ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลกระทบต่อกิจการพาณิชย์กรรมประเภทหาแร่แห่งลอยสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ปัจจัยวัฒนธรรมและวันหยุดของไทยและพม่าซึ่งมีผลกระทบมากที่สุดต่อธุรกิจ โดยปัจจัยการรวมกลุ่มของชุมชน เช่น การจัดตั้งชมรมพ่อค้าแม่สายเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบมากที่สุดต่อปัจจัยชนกลุ่มน้อยบริเวณชายแดนไทย-พม่า อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายมีผลกระทบน้อยต่อธุรกิจ ส่วนปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของผู้ประกอบการทั้งสองประเทศ และปัจจัยทัศนคติของชาวพม่าต่อสินค้าไทยล้วนมีผลกระทบน้อยที่สุดต่อธุรกิจตามลำดับ

ปัจจัยด้านกายภาพที่มีผลกระทบต่อกิจการพาณิชย์กรรมประเภทหาแร่แห่งลอยสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ปัจจัยทำเลที่ตั้งที่ใกล้ชายแดนมีผลกระทบต่อการทำธุรกิจมาก เช่นเดียวกับปัจจัยภูมิศาสตร์การเป็นดินแดนเหนือสุดของประเทศ ปัจจัยภูมิอากาศซึ่งบริเวณอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายมีสภาพภูมิอากาศที่ค่อนข้างหนาวเย็น และ ปัจจัยฤดูกาลซึ่งหมายถึงการเปลี่ยนแปลงของฤดูกาลทั้งสามฤดู ส่วนปัจจัยปัจจัยการคมนาคมช่องทางการขนส่งทางบกทั้งของประเทศไทยและพม่าเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบน้อยที่สุดต่อธุรกิจ

ส่วนธุรกิจอุตสาหกรรมพบว่าปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่มีผลกระทบมากที่สุดต่อธุรกิจอุตสาหกรรมโดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ปัจจัยสถานะเศรษฐกิจของประเทศซึ่งพบว่าจากสถานะเศรษฐกิจตกต่ำในปัจจุบันส่งผลกระทบมากที่สุดต่อธุรกิจอุตสาหกรรม ถัดมาคือปัจจัยคู่แข่งทางการค้าทั้งในไทยและพม่าซึ่งส่งผลกระทบมากที่สุดต่อธุรกิจ เช่นเดียวกับปัจจัยอัตราเงินเฟ้อกล่าวคือจากการที่สินค้ามีราคาแพงขึ้น

ส่งผลกระทบต่อธุรกิจ และปัจจัยอัตราดอกเบี้ยซึ่งหมายถึงอัตราดอกเบี้ยเงินฝากและอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของธนาคารพาณิชย์ไทยที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจอุตสาหกรรม และปัจจัยค่าแรงขั้นต่ำของแรงงานไทยและพม่าส่งผลกระทบต่อธุรกิจอุตสาหกรรมตามลำดับ

ปัจจัยด้านการเมืองและกฎหมายที่มีผลกระทบต่อธุรกิจอุตสาหกรรมสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ปัจจัยด้านสงคราม การเกิดข้อพิพาทระหว่างประเทศไทย-พม่ามีผลกระทบต่อธุรกิจมาก เช่นเดียวกับปัจจัยการปิดด่านซึ่งเป็นการปิดจุดผ่านแดนถาวรบริเวณอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ปัจจัยข้อห้ามและขออนุญาตทางการค้าของกระทรวงพาณิชย์พม่าซึ่งหมายถึงข้อห้ามและขออนุญาตทางการค้าของพม่าในการส่งออกและนำเข้าสินค้าบางชนิด ปัจจัยการประกอบธุรกิจของชนกลุ่มน้อยและสิทธิพิเศษของชนกลุ่มน้อยในด้านการค้าของประเทศพม่าหมายถึงรัฐบาลทหารพม่าได้ให้สิทธิพิเศษแก่ชนกลุ่มน้อยบางประการในการประกอบต่างๆ ในประเทศพม่า และปัจจัยกฎหมายการจ้างแรงงานต่างด้าวคือกฎหมายด้านการจ้างแรงงานของประเทศไทย ที่เกี่ยวข้องกับการจ้างแรงงานต่างด้าว และการให้ทำบัตรแรงงานต่างด้าว ล้วนส่งผลกระทบต่อธุรกิจตามลำดับ

ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลกระทบต่อธุรกิจอุตสาหกรรมสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ปัจจัยวัฒนธรรมและวันหยุดของไทยและพม่าซึ่งมีผลกระทบต่อธุรกิจ ส่วนปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของผู้ประกอบการทั้งสองประเทศ ปัจจัยชนกลุ่มน้อยบริเวณชายแดนไทย-พม่า อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ปัจจัยการรวมกลุ่มของชุมชน เช่น การจัดตั้งชมรมพ่อค้าแม่สาย และปัจจัยทัศนคติของชาวพม่าต่อสินค้าไทยล้วนมีผลกระทบน้อยต่อธุรกิจตามลำดับ

ปัจจัยด้านกายภาพที่มีผลกระทบต่อธุรกิจอุตสาหกรรมสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ปัจจัยฤดูกาลซึ่งหมายถึงการเปลี่ยนแปลงของฤดูกาลทั้งสามฤดูมีผลกระทบต่อธุรกิจอุตสาหกรรม เช่นเดียวกับปัจจัยปัจจัยการคมนาคมช่องทางการขนส่งทางบกทั้งของประเทศไทยและพม่า และปัจจัยสาธารณูปโภค ระบบไฟฟ้า และน้ำประปาอำเภอแม่สายส่งผลกระทบต่อธุรกิจ ส่วนปัจจัยภูมิอากาศซึ่งบริเวณอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายมีสภาพภูมิอากาศที่ค่อนข้างหนาวเย็น และปัจจัยภูมิศาสตร์การเป็นดินแดนเหนือสุดของประเทศเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบน้อยต่อธุรกิจ

และธุรกิจบริการเมื่อพิจารณาปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อธุรกิจบริการมากที่สุดต่อธุรกิจบริการโดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ปัจจัยสภาวะเศรษฐกิจของประเทศซึ่งพบว่าจากสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อธุรกิจบริการ ถัดมาคือปัจจัยอำนาจซื้อหมายถึงกำลังซื้อของประชาชนบริเวณชายแดนอำเภอแม่สายโดยมีผลกระทบต่อธุรกิจ เช่นเดียวกับปัจจัยระดับรายได้ของประชาชนบริเวณชายแดนอำเภอแม่สายปัจจัยอัตราเงินเฟ้อกล่าวคือจากการที่สินค้ามีราคาแพงขึ้น และปัจจัยท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวซึ่งมีผลกระทบต่อธุรกิจบริการ

ส่วนปัจจัยด้านการเมืองและกฎหมายที่มีผลกระทบมากและมากที่สุดต่อธุรกิจบริการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ปัจจัยการปิดด่านซึ่งเป็นการปิดจุดผ่านแดนถาวรบริเวณอำเภอแม่สาย

จังหวัดเชียงรายมีผลกระทบต่อธุรกิจมากที่สุด เช่นเดียวกับปัจจัยสงคราม การเกิดข้อพิพาทระหว่างประเทศไทย-พม่าส่งผลกระทบต่อธุรกิจบริการ ส่วนปัจจัยที่มีผลกระทบต่อธุรกิจบริการ ได้แก่ การมีทหารเข้ามาดูแลในพื้นที่ การประกาศกฏอัยการศึกในเขตอำเภอแม่สาย ปัจจัยความขัดแย้งภายในประเทศพม่าซึ่งหมายถึงความขัดแย้งระหว่างพม่ากับชนกลุ่มน้อยภายในประเทศ และปัจจัยความสัมพันธ์ทางการเมืองของประเทศไทยและพม่าส่งผลกระทบต่อธุรกิจบริการตามลำดับ

ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลกระทบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 5 อันดับแรกต่อธุรกิจบริการ ได้แก่ ปัจจัยภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร โดยเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อธุรกิจบริการ ส่วนปัจจัยการรวมกลุ่มของชุมชน เช่น การจัดตั้งชมรมพ่อค้าแม่สาย เป็นต้น ปัจจัยด้านวัฒนธรรมและวันหยุด ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของผู้ประกอบการทั้งสองประเทศ และปัจจัยทัศนคติของผู้ประกอบการที่ต่อแรงงานพม่าล้วนมีผลกระทบน้อยต่อธุรกิจบริการตามลำดับ

และปัจจัยด้านกายภาพที่มีผลกระทบต่อธุรกิจบริการสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ปัจจัยด้านทำเลที่ตั้งที่ใกล้ชายแดนมีผลกระทบต่อการทำธุรกิจบริการมาก เช่นเดียวกับปัจจัยภูมิศาสตร์การเป็นดินแดนเหนือสุดของประเทศ และปัจจัยสิ่งแวดล้อมบริเวณชายแดนไทย-พม่า อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายซึ่งมีผลกระทบต่อธุรกิจบริการมาก โดยปัจจัยสาธารณูปโภค ระบบไฟฟ้า และน้ำประปาอำเภอแม่สายและปัจจัยภูมิประเทศซึ่งในบริเวณดังกล่าวเป็นภูเขาสูงส่งผลกระทบต่อธุรกิจบริการ

อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อธุรกิจบริเวณชายแดนไทย-พม่า อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยการเก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการที่ประกอบธุรกิจบริเวณชายแดนไทย-พม่า เขตอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ได้นำแนวคิดมาประกอบการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ แนวคิดดังกล่าวคือแนวคิดด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางธุรกิจตามกรอบแนวคิดในการศึกษา² ซึ่งพิจารณาจากปัจจัยหลัก 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านการเมืองและกฎหมาย ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม และปัจจัยด้านกายภาพ

ผลกระทบ ด้านธุรกิจ โดยรวมพบว่า ปัจจัยหลักทั้งสี่ปัจจัยมีผลกระทบต่อธุรกิจโดยรวมในทุกปัจจัย กล่าวคือ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางการเมืองและกฎหมาย ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม และปัจจัยทางกายภาพ ทุกปัจจัยมีผลกระทบต่อธุรกิจบริเวณชายแดนไทย-พม่า อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นไปตามที่กล่าวไว้ในแนวคิดเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อธุรกิจระหว่างประเทศดังที่กล่าวไว้ในบทที่ 2 แต่พบว่าในแต่ละปัจจัยย่อยที่แตกต่างกันมีระดับความสำคัญต่อธุรกิจ โดยรวมที่แตกต่างกัน เช่น ในปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยย่อยด้านสถานะเศรษฐกิจของประเทศมีระดับความสำคัญโดยมีผลกระทบ

² ดูแนวคิดที่เกี่ยวข้อง หน้า 4

มากต่อธุรกิจโดยรวม ในขณะที่ปัจจัยย่อยด้านการเปลี่ยนแปลงในเทคโนโลยีมีระดับความสำคัญโดยมีผลกระทบน้อยที่สุดต่อธุรกิจโดยรวม ในปัจจัยด้านการเมืองและกฎหมาย ปัจจัยย่อยด้านสงครามและการปิดค่านีมีระดับความสำคัญโดยมีผลกระทบมากที่สุดต่อธุรกิจโดยรวม ในขณะที่ปัจจัยย่อยด้านกฎหมายการทำบัญชีมีระดับความสำคัญโดยมีผลกระทบน้อยที่สุด เป็นต้น

เมื่อพิจารณาแยกตามประเภทธุรกิจแล้วพบว่า ปัจจัยทั้งสี่ปัจจัยโดยรวมล้วนมีผลกระทบต่อทุกประเภทธุรกิจ แต่เมื่อแยกพิจารณาตามปัจจัยย่อยแล้ว พบว่านอกจากแต่ละปัจจัยย่อยจะมีผลกระทบในระดับความสำคัญที่แตกต่างกันแล้ว เช่น ในธุรกิจพาณิชย์กรรมประเภทหาแร่แฝงลอยปัจจัยย่อยด้านเศรษฐกิจพบว่าปัจจัยสถานะเศรษฐกิจของประเทศมีระดับความสำคัญโดยมีผลกระทบมากที่สุด ในขณะที่ปัจจัยย่อยด้านอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรามีระดับความสำคัญที่ไม่มีผลกระทบ เป็นต้น ในปัจจัยย่อยบางปัจจัยยังมีระดับความสำคัญที่แตกต่างกันในแต่ละประเภทธุรกิจ เช่น ปัจจัยด้านท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวมีระดับความสำคัญที่มีผลกระทบมากที่สุดสำหรับธุรกิจพาณิชย์กรรมประเภทหาแร่แฝงลอย แต่มีระดับความสำคัญที่มีผลกระทบน้อยที่สุดสำหรับธุรกิจอุตสาหกรรม เป็นต้น

นอกจากนี้ระดับความสำคัญของปัจจัยย่อยต่างๆยังแตกต่างกันในแต่ละประเภทธุรกิจ เช่น ธุรกิจบริการปัจจัยทางเศรษฐกิจมีผลกระทบในระดับน้อยที่สุดถึงมากที่สุด ในขณะที่ธุรกิจพาณิชย์กรรมประเภทหาแร่แฝงลอยปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจมีระดับผลกระทบตั้งแต่ไม่มีผลกระทบเลยจนถึงมีผลกระทบมากที่สุด เป็นต้น

ข้อค้นพบ

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อธุรกิจบริเวณชายแดน ไทย-พม่า อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย มีข้อค้นพบที่น่าสนใจ ดังนี้

ธุรกิจลักษณะเดียวกันแต่ปัจจัยย่อยอาจมีระดับความสำคัญแตกต่าง เช่น ปัจจัยทางเศรษฐกิจปัจจัยย่อยการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว และปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม ปัจจัยย่อยวัฒนธรรมและวันหยุด พบว่าธุรกิจพาณิชย์กรรมประเภทหาแร่แฝงลอยมีระดับความสำคัญของปัจจัยดังกล่าวในระดับมีผลกระทบมากที่สุด ส่วนธุรกิจพาณิชย์กรรมประเภทร้านค้ามีระดับความสำคัญอยู่ที่มีผลกระทบน้อย เป็นต้น ดังนั้นการวิเคราะห์ สรุปรูป และอภิปรายผลการศึกษา จึงมีการแยกธุรกิจพาณิชย์กรรมเป็นสองประเภท ได้แก่ ธุรกิจพาณิชย์กรรมประเภทร้านค้า และธุรกิจพาณิชย์กรรมประเภทหาแร่แฝงลอย

นอกจากนี้ยังพบว่าลักษณะการดำเนินธุรกิจและกลุ่มลูกค้าเป้าหมายมีส่วนสัมพันธ์กับผลกระทบของปัจจัยต่างๆที่มีต่อธุรกิจ เช่น ธุรกิจอุตสาหกรรมพบว่าปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมด้านปัจจัยย่อยวัฒนธรรมและวันหยุด มีระดับความสำคัญที่มีผลกระทบมาก แต่ในปัจจัยทางเศรษฐกิจด้านปัจจัยย่อยการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวมีระดับความสำคัญที่มีผลกระทบน้อยที่สุด ซึ่งเมื่อพิจารณาจากปัจจัยทางเศรษฐกิจด้านปัจจัยย่อยที่เกี่ยวข้องกับการใช้แรงงาน ได้แก่ปัจจัยย่อยค่าแรงขั้นต่ำและทักษะ

แรงงานซึ่งธุรกิจอุตสาหกรรมมีระดับความสำคัญที่มีผลกระทบมาก จึงสามารถอธิบายได้ว่าการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวมีระดับความสำคัญต่ำเนื่องจากนักท่องเที่ยวไม่ใช่กลุ่มลูกค้าเป้าหมายหลักของธุรกิจ ในขณะที่ปัจจัยย่อยด้านการใช้แรงงานซึ่งได้แก่ ด้านค่าแรงขั้นต่ำและทักษะแรงงานมีผลกระทบมาก เนื่องจากเป็นธุรกิจอุตสาหกรรมซึ่งต้องใช้แรงงานคนในการผลิต แต่วัฒนธรรมและวันหยุดได้ผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจของธุรกิจอุตสาหกรรมในด้านการหยุดงานของแรงงาน หรือการบริหารแรงงาน เป็นต้น

จากการศึกษาพบผลกระทบที่แตกต่างกัน โดยไม่คาดหมายในปัจจัยย่อยบางปัจจัยที่มีลักษณะการส่งผลกระทบต่อธุรกิจแต่ละประเภทไม่น่าแตกต่างกัน กลับพบว่ามีระดับความสำคัญที่แตกต่างกันในประเภทธุรกิจที่แตกต่างกัน เช่น ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยย่อยเรื่องเงินได้โตะ ซึ่งพบว่าธุรกิจบริการมีระดับความสำคัญที่มีผลกระทบมากต่อปัจจัยดังกล่าว ในขณะที่ธุรกิจพาณิชยกรรมทั้งสองประเภทมีความสำคัญในระดับมีผลกระทบน้อย และธุรกิจอุตสาหกรรมมีระดับความสำคัญที่มีผลกระทบน้อยที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากการเรียกเก็บเงินได้โตะในธุรกิจอื่นอาจจะมีการปฏิบัติที่แตกต่างจากธุรกิจบริการ ทำให้ได้รับผลกระทบที่ต่างกัน เป็นต้น

อีกทั้งยังพบว่าปัจจัยย่อยปัจจัยหนึ่งมีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยย่อยอีกปัจจัยได้ ซึ่งอาจอยู่ในปัจจัยหลักเดียวกัน หรืออยู่ในปัจจัยหลักที่ต่างกัน ได้

ตัวอย่างปัจจัยย่อยในปัจจัยหลักเดียวกันที่มีความเกี่ยวข้องกัน เช่น ปัจจัยหลักทางเศรษฐกิจ ปัจจัยย่อยทางด้านค่าแรงขั้นต่ำ และปัจจัยย่อยด้านทักษะแรงงาน ซึ่งพบว่ามีระดับความสำคัญต่อธุรกิจทุกประเภทคล้ายคลึงกันคือ มีระดับความสำคัญที่มีผลกระทบมากต่อธุรกิจอุตสาหกรรม มีระดับความสำคัญที่มีผลกระทบน้อยต่อธุรกิจพาณิชยกรรมประเภทร้านค้าและธุรกิจบริการ และมีระดับความสำคัญที่มีผลกระทบน้อยที่สุดต่อธุรกิจพาณิชยกรรมประเภทหาบเร่แผงลอย ปัจจัยหลักทางกายภาพปัจจัยย่อยด้านทำเลที่ตั้ง และปัจจัยย่อยด้านการคมนาคมขนส่งทางบก พบว่าธุรกิจพาณิชยกรรมประเภทหาบเร่แผงลอยซึ่งมีระดับความสำคัญด้านปัจจัยทำเลที่ตั้งในระดับมีผลกระทบมาก กลับมีระดับความสำคัญด้านปัจจัยการคมนาคมขนส่งทางบกในระดับที่มีผลกระทบน้อยที่สุด ในขณะที่ธุรกิจอุตสาหกรรมซึ่งมีระดับความสำคัญด้านปัจจัยทำเลที่ตั้งในระดับมีผลกระทบน้อย กลับมีระดับความสำคัญด้านปัจจัยการคมนาคมขนส่งทางบกในระดับที่มีมาก เป็นต้น

ตัวอย่างปัจจัยย่อยในปัจจัยหลักต่างกันที่มีความเกี่ยวข้องกัน เช่น ปัจจัยทักษะแรงงานซึ่งเป็นปัจจัยย่อยทางเศรษฐกิจ กับปัจจัยกฎหมายการจ้างแรงงานต่างด้าวซึ่งเป็นปัจจัยทางการเมืองและกฎหมาย มีระดับความสำคัญระดับเดียวกันคือมีผลกระทบมากต่อธุรกิจอุตสาหกรรม ระดับความสำคัญที่มีผลกระทบน้อยต่อธุรกิจพาณิชยกรรมประเภทหาบเร่แผงลอยและธุรกิจบริการ และมีระดับความสำคัญที่มีผลกระทบน้อยที่สุดต่อธุรกิจพาณิชยกรรมประเภทหาบเร่แผงลอย เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ในเรื่องการประกอบธุรกิจบริเวณชายแดนไทย-พม่า อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย มีข้อเสนอแนะดังนี้

สำหรับธุรกิจ

ผู้ประกอบการควรคำนึงถึงปัจจัยย่อยต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กันและมีระดับความสำคัญต่อธุรกิจแต่ละประเภทที่แตกต่างกัน ดังนี้

1. สำหรับธุรกิจพาณิชย์กรรมประเภทร้านค้าพบว่าปัจจัยทำเลที่ตั้งใกล้ชายแดนเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลกระทบมากต่อธุรกิจ โดยอำเภอแม่สายเป็นอำเภอชายแดนติดกับพม่าจึงส่งผลให้การทำธุรกิจกับประเทศเพื่อนบ้านมีความสะดวกกว่าอำเภอที่ไม่ใช่อำเภอชายแดน นอกจากนี้ยังพบว่าทำเลที่ตั้งที่ยังใกล้ชายแดนจะผลดีต่อธุรกิจพาณิชย์กรรมประเภทร้านค้า ดังนั้นผู้ประกอบการธุรกิจพาณิชย์กรรมประเภทร้านค้าจึงควรมีการพิจารณาด้านทำเลที่ตั้งของธุรกิจอย่างรอบคอบ
2. ส่วนธุรกิจพาณิชย์กรรมประเภทหาบเร่แผงลอย พบว่าปัจจัยการรวมกลุ่มของชุมชนมีผลกระทบมาก ดังนั้นผู้ประกอบการธุรกิจพาณิชย์กรรมประเภทหาบเร่แผงลอยควรมีการรวมตัวกันระหว่างธุรกิจและชุมชนในการจัดการและประชาสัมพันธ์งานประเพณีในช่วงวันหยุดเทศกาลสำคัญเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบมากที่สุดต่อธุรกิจ
3. ในธุรกิจอุตสาหกรรมพบว่าปัจจัยที่มีผลกระทบมากต่อการประกอบธุรกิจปัจจัยหนึ่ง คือ ปัจจัยทางด้านคู่แข่งทางการค้าทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังนั้นสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจประเภทอุตสาหกรรมนอกจากต้องมีการพัฒนาขีดความสามารถหลัก (core competency) ของธุรกิจเพื่อให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน (competitive advantage) แล้ว การเปลี่ยนคู่แข่งมาเป็นคู่ค้า (alliance) เป็นวิธีหนึ่งที่น่าจะลดความรุนแรงในการแข่งขันลงแล้ว ยังทำให้เกิดการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนเทคโนโลยีระหว่างธุรกิจอีกทางหนึ่ง
4. สำหรับธุรกิจบริการพบว่านอกจากการเลือกทำเลที่ตั้งที่ใกล้ชายแดนแล้ว ปัจจัยที่มีผลกระทบมากต่อธุรกิจบริการอีกปัจจัยหนึ่ง คือ ปัจจัยด้านภาษาซึ่งเนื่องจากอำเภอแม่สายเป็นอำเภอชายแดน พบว่านอกจากจะใช้ภาษาไทยในการติดต่อธุรกิจแล้ว การใช้ภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาพม่า ภาษาจีน เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้ประกอบการในบริเวณอำเภอแม่สาย ดังนั้นจากลักษณะของธุรกิจบริการที่ต้องมีการสื่อสารกับลูกค้าโดยตรงผู้ประกอบการธุรกิจบริการจึงควรศึกษาเพิ่มเติมในด้านภาษาเพื่อทำให้ธุรกิจสามารถสื่อสารกับลูกค้าเพื่อให้บริการที่ตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าได้อย่างถูกต้องตรงความต้องการ

สำหรับรัฐบาล

การดำเนินนโยบายในด้านต่างๆของรัฐบาลควรคำนึงถึงผลกระทบจากปัจจัยหนึ่งซึ่งอาจกระทบถึงปัจจัยอีกปัจจัยได้ ดังนั้นการดำเนินนโยบายของภาครัฐจึงควรมีการพัฒนาครอบคลุมปัจจัยที่ส่งผลกระทบมากต่อธุรกิจ โดยรวมเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินธุรกิจอย่างสูงสุด ดังนี้

1. จากการศึกษาพบว่าปัจจัยสงครามและปัจจัยการปิดด่าน อันเกิดจากข้อพิพาทระหว่างประเทศไทยและพม่า ส่งผลกระทบมากที่สุดต่อธุรกิจ โดยรวมในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ซึ่งการเกิดเหตุการณ์ดังกล่าวมาจากความไม่เข้าใจกันระหว่างสองประเทศ ดังนั้นรัฐบาลควรมีการสร้างความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างประเทศเพื่อลดข้อพิพาท และเพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยและพม่าต่อไป
2. สำหรับปัจจัยสถานะเศรษฐกิจของประเทศเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบมากต่อทุกธุรกิจ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสถานะเศรษฐกิจตกต่ำของประเทศส่งผลกระทบถึงการดำเนินธุรกิจในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ดังนั้นรัฐบาลควรมีนโยบายในการพยุงเศรษฐกิจของประเทศ เช่น การพยายามลดการขาดดุลการค้า การลดดอกเบี้ยเงินกู้ เป็นต้น เพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับธุรกิจ โดยรวม

ข้อจำกัดในการศึกษา

ข้อจำกัดในการศึกษามีดังนี้ จำนวนกลุ่มตัวอย่างในธุรกิจแต่ละประเภทมีจำนวนแตกต่างกัน เป็นผลสืบเนื่องมาจากการแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละประเภทธุรกิจ ซึ่งเป็นไปตามวิธีการศึกษา³ จึงทำให้ระดับความสำคัญของธุรกิจ โดยรวมมีระดับใกล้เคียงกับธุรกิจพาณิชย์กรรมประเภทร้านค้าซึ่งมีจำนวนตัวอย่างสูงสุด

ข้อมูลบางชนิดที่เป็นข้อมูลที่มีความละเอียดอ่อนมาก (Sensitive) หรือเกี่ยวกับสิ่งผิดกฎหมาย เช่น การเก็บเงินใต้โต๊ะ การทำงานของเจ้าหน้าที่ กองทัพ การถือสองสัญชาติ ข้อมูลทั่วไปส่วนระดับรายได้ เป็นต้น จึงทำให้คำตอบที่ได้อาจไม่ตรงกับความจริงทั้งหมด ทั้งนี้แม้ว่าผู้ศึกษาจะให้ความมั่นใจในด้านการรักษาข้อมูลผู้ตอบเป็นความลับแล้วก็ตาม

นอกจากนี้ประชากรเป้าหมายมีความแตกต่างกันในระดับการศึกษา และภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร จึงอาจทำให้เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนหรือผิดไปจากคำถาม โดยเฉพาะคำถามที่ใช้ศัพท์เทคนิค เช่น อัตราเงินเฟ้อ อำนาจซื้อ เป็นต้น ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันในแต่ละคำถาม และลด

³ ดูปทที่ 3 ระเบียบวิธีการศึกษา หน้า 13

ปัญหาในการสื่อสาร การศึกษานี้มีการกำหนดคำนิยาม การตีความในคำถาม⁴ และเก็บแบบสอบถามโดยผู้เก็บแบบสอบถามเป็นคนท้องถิ่นทั้งหมด

เนื่องจากการจัดระเบียบการจราจรบนถนนพหลโยธิน วันที่ 9 มกราคม 2545 ทางราชการจึงห้ามไม่ให้ธุรกิจประเภทหาบเร่แผงลอยขายบริเวณถนนพหลโยธิน ซึ่งขณะจัดเก็บข้อมูลยังไม่สามารถหาข้อมูลได้ นอกจากนี้ยังพบว่าธุรกิจพาณิชย์กรรมประเภทร้านค้าที่ดำเนินงานอยู่มีจำนวนมากกว่ารายชื่อในเอกสารทะเบียนของทางราชการ เนื่องจากมีบางธุรกิจที่มีได้จดทะเบียนการค้า จึงทำให้จำนวนกลุ่มตัวอย่างธุรกิจพาณิชย์กรรมประเภทหาบเร่แผงลอยมีจำนวนน้อยกว่าธุรกิจพาณิชย์กรรมประเภทร้านค้า

จากการศึกษายังพบว่ายังมีบางปัจจัยย่อยที่เป็นปัจจัยซ่อนเร้น กล่าวคือมีผลกระทบต่อธุรกิจแต่ไม่ได้เป็นลายลักษณ์อักษร หรือไม่ได้เห็นอย่างชัดเจนจึงไม่มีผลกระทบกับทุกหน่วยธุรกิจ ในธุรกิจประเภทเดียวกันผู้ประกอบการบางท่านอาจไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบจากปัจจัยบางอย่างในขณะที่บางท่านให้ความสำคัญ ซึ่งการไม่ได้คำนึงถึงอาจมาจากสาเหตุต่างๆกัน เช่น ไม่ทราบ ไม่ได้คิดถึงในช่วงเวลาการตอบแบบสอบถาม โดยแตกต่างกันไปตามความรู้และประสบการณ์ รวมถึงลักษณะส่วนตัวของผู้ประกอบการแต่ละท่าน

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาในอนาคต

สำหรับการศึกษาในอนาคตที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาด้านปัจจัยที่มีผลกระทบต่อธุรกิจบริเวณชายแดนไทย-พม่า อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ในอนาคต จากการศึกษาพบว่า ธุรกิจพาณิชย์กรรมประเภทร้านค้ายังมีความแตกต่างในลักษณะการประกอบธุรกิจและกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย ดังนั้นการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการแยกประเภทของธุรกิจพาณิชย์กรรมประเภทร้านค้าย่อยตามกลุ่มเป้าหมาย เช่น ขายให้ใครเป็นหลัก นักท่องเที่ยว หรือคนในท้องถิ่น หรือ ตามลักษณะธุรกิจ เช่น ค้าส่ง หรือ ค้าปลีกส่งออก หรือ นำเข้า เป็นต้น และนอกจากจะศึกษาระดับความสำคัญแล้วควรศึกษาถึงลักษณะผลกระทบที่เกิดขึ้นนั้นมีผลดีหรือผลเสียต่อธุรกิจในแต่ละประเภทและแต่ละปัจจัย เนื่องจากการเก็บข้อมูลพบว่าบางปัจจัยมีผลกระทบต่อธุรกิจในด้านที่แตกต่างกัน เช่น ปัจจัยการมีทหารเข้ามาดูแลในพื้นที่ ซึ่งบางร้านได้รับผลดี เนื่องจากทหารเป็นลูกค้าซึ่งทำให้ยอดขายเพิ่มขึ้น ขณะที่บางร้านได้รับผลเสียเนื่องจากการมีทหารเข้ามาทำให้นักท่องเที่ยวลดลง เป็นต้น

ในส่วนการออกแบบสอบถามควรระวังในเรื่องคำถามที่มีความละเอียดอ่อน (Sensitive question) ควรมีการอธิบายประกอบการเก็บแบบสอบถาม และควรให้คนในพื้นที่เป็นผู้เก็บข้อมูล และใช้วิธีการเก็บข้อมูลในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ (informal)

⁴ วิธีการศึกษา ข้อมูลและการรวบรวมข้อมูล หน้าที่ 14